

Egyen épített város

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG EGYHÁZI ÉS POLITIKAI HETILAPJA

FŐSZERKESZTŐ
Dr. SZLÁVIK MÁTYÁS
BUDAPEST, IX., JURÁNICUS-U. 13
FŐMUNKATÁRS:
HLAVÁGS KORNÉL

ELŐFIZETÉS FÉLÉVRE 3 PENGŐ
A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG
59141. SZ. POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ
KIADÓHIVATAL BUDAPEST, DONÁTI-U. 49., II. EM. 15

FELELŐS SZERKESZTŐ
ÉS KIADÓ
HÜTTL ÁRMIN
BUDAPEST, I., VERBŐCZY-U. 28

Keressétek először az Isten országát és annak igazságát!

Máté ev. VI. 33.

„Sok nyomoruság és szenvedés?”

Efezus III. 13—21. v.

A jelzett szent igében Pál apostol azzal vigasztalja meg »a sok nyomorusága és szenvedése miatt« aggódó efezusbeli híveket, hogy a Krisztus dicsőségére és az evangéliumnak bennök való lakozására utalja őket. »Erősödjek meg az ő lelke által az ő belső emberük . . . ismerjek meg a Krisztus minden ismeret meghaladó szeretetét s beteljenek az Istennek minden teljességével.« Egy Istent dicsőítő gyönyörű hálafohással végződik a Szent lecke eképen: »Néki legyen dicsőség az egyházban s a Jézus Krisztusban nemzetségről-nemzetségre örökön-örökké. Ámen.«

Nagy szerepe van a nyomoruság és szenvedésnek »az egyes ember és a népek« és nemzetek életében. Hase, a nagy német egyház-történetíró szerint »abban tanulnak imádkozni és dolgozni« (meggyőződhattünk róla a világháború első szakában!), s Paulsen, a berlini filozófus a keresztyénység egyik legnagyobb erkölcsi jelentőségét abban látja, hogy az anyagi, szellemi és erkölcsi fejlődés, haladás és művelődés alkotórészévé tette a szenvedést. Küzdés, szenvedés és hit nélkül nincs kultúra. De még csak civilizáció sem. Tele van vele hazánk története is, amelynek népéről a haza bölcsje: Deák Ferenc oly találóan mondotta, hogy »nagyobb és erősebb a szenvedésben, mint az aktív és kitartó cselekvőségben.« Hazai sok tragédiánk e szenvedés illusztrációja.

De nagy szerepe van és volt a nyomoruság és szenvedésnek a keresztyénység történetében is. Ragyogó példa reá Jézusnak emésztő munkában és önfeláldozó szeretetben lefolyt élete s az apos-

tolí és vértanui korszak története az őskeresztyén-ségben a római császárok alatt s az albigenek és a hugenották szenvedése a középkorban és a reformáció századában a pápaság részéről.

Különösen magyar honi evang. egyházunk a szenvedések klasszikus vértanui egyháza. Elég utalnunk I. Lipót sötét korára, az eperjesi vértörvényszék alatt Karaffa »hóhér« munkájára, lelkészeink pozsonyi megidézésére és későbbi gályarabságára, Mária Terézia ravasz és sima tértéteire s a mai lélekvasárlás és fogdosás tüneteire. Találó Raffay püspök szava: hogy »ma az ellenreformáció korát éljük« s a védekezés, hitvalláshűség és bizonyágtétevés legelemibb vallásos és hazafias kötelességünk e hazában.

A nagy apostol tanítása és tanulsága szerint a keresztyén hit és a Krisztus evangéliumának üdvözítő ereje éltet és megtart bennünket a nyomoruság és szenvedés idején is. Mellette az ész világossága, az érzelem benső tisztasága és az akarat jellemzősége és következetessége a bennünket felvértező szent fegyver a szenvedések elviselésére.

Hazánk és népének sok-sok szenvedésével is, amelynek költészetünk is leghivebb tükörképe, célja van az isteni gondviselésnek. Tehát mi se »aggodalmaskodjunk«. Földrajzunk, történelmünk és irodalmunk egysége a nagy angol Lord munkája mellett biztat annak kijelentésére, hogy »lesz még egyszer ünnep e világon.« Csak építsük ki összes szellemi és anyagi vonatkozásaiban ma sokat hangzatosított kulturfőlényünket . . . vallásos erkölcsi alapon, de nem szűkebb felekezetieskedéssel és rontó-bontó célzattal! Ugy legyen!

Dr. Szlávik Mátyás.

A ZSINAT

Egyházalkotmányunk 166. §-a értelmében egyházunk törvényhozó és legfőbb intézkedő szerve a zsinat. A 186. §. értelmében pedig: »zsinat annyiszor tartható, ahányszor azt az egyetemes közgyűlés az egyház érdekében szükségesnek látja.«

Egyetemes közgyűlésünkön ismételtelen merült fel ez a kérdés: szükséges-e a zsinattartás, a közgyűlés azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy az időt a zsinat összehívására még elérték nem tartja. Később ettől az álláspontjától arra hivatkozással tért el, hogy a jelenleg érvényben lévő zsinati törvényeknek számos rendelkezése avult már el, tehát a fejlődő közéleti viszonyok teszik elengedhetlenné legalább a hiányt pótló, részleges úgynevezett novelláris egyházi törvényhozást.

Ennek azonban jelenleg még az az akadály, hogy a zsinatot máról holnapra összehívni nem lehet. A zsinatot alaposan és körültekintéssel kell előkészíteni azért, mert másképpen a zsinat munkájában köszönet nem lesz.

A legutóbbi egyetemes közgyűlésünkön tudomásul vehettük ugyan azt a jelentést, hogy a zsinati bizottság munkálatai eléggé előrehaladtak, a baj azonban véleményem szerint az, hogy a zsinati bizottság munkálatai közül még eddig mit sem tettek közzé. Pedig még csak a megfelelő közélet után kezdődhetik el az előkészítésnek igazi munkája.

A zsinati bizottság munkálata pedig nem lehet végleges. Ez nem lehet más, mint előzetes és ideiglenes szövegezés.

Hogy az új, habár csak részleges egyházalkotmány alapos teljesítmény lehessen, a zsinati munkálatok közzététele után még egy-két évnek kell elmulnia azzal, hogy az alatt egyházunknak minden egyes nemcsak illetékes, de belső hivatottsággal érdeklődő tényezője a munkálatokhoz hozzájárulhasson, azokat behatóan tanulmányozhassa, azokra indokolt észrevételeit megtehesse. A bírálatra és véleményadásra tehát egyházunk mindazon tagjait kell kivétel nélkül felhívni, akik egyházi közügyeinkben élénk részt vesznek.

A vélemények beérkezésére hosszabb záros határidőt kell kitűzni s azután a véleményeket abból a szempontból, hogy azok mennyiben vehetők figyelembe, lelkiismeretesen kell áttanulmányozni.

Végleges szöveget azonban még ez áttanulmányozás után sem lesz ajánlatos megállapítani, mert számítani lehet, sőt számítani kell is arra, hogy maga a tulajdonképpeni zsinat nemcsak iránybeli, de elvi jelentőséggel bíró változtatásokat fog szükségeseknek találni.

Olyan véleményt is hallottam már, hogy a zsinati bizottság munkálatai félig meddig véglegeseknek lennének tekintendők és a zsinatra elvi kérdések felől vitának már nem lehet helye.

E vélemény szerint tehát a zsinat összeülése merő alakszerűségéből egyéb nem lenne és csak mint jóváhagyó szerv szerepelne.

Ez a felfogás azonban téves és tarthatatlan, mert egyházalkotmányunk 166. §-a értelmében törvényhozási joga kizárólag a zsinatnak van s annak semmiféle más kiegészítő szerve nincsen s így a zsinati bizottság a törvényhozó és legfőbb intézkedési joggal felruházott zsinatnak melléje rendelve nem lehet.

A zsinati bizottság előkészítő és tájékoztató szervnél semmi egyéb nem lehet, ennél fogva a maga részére törvényhozó jogot nem is követelhet s következésképpen *egyházalkotmányunk megfelelő ismerete és jogérvényének elismerése mellett nem is volna szabad olyan kijelentést tenni, hogy a zsinat ülésein elvi jelentőségű vitáknak nem lehet helyük.*

Az ilyen kijelentés egyházalkotmányunknak nyilvánvaló megsértése.

Nem vitatom el azt, hogy a zsinati bizottság előkészítő munkálataira célszerűségi okokból van szükség. Egy körültekintő, pontos szövegezési képességgel bíró zsinati bizottság magának a zsinatnak is nagy segítségére szolgál, azonban mindennek van határa, jelen esetben törvényes határa.

Véleményem szerint a zsinati bizottság nem járt el célszerűen akkor, amikor a javaslatokat véglegeseknek szántan szövegezte, mert képpen ki van téve annak, hogy a zsinat hozzájárulásának hiánya esetén a régi szöveget félre kell tennie.

Sokkal helyesebb lett volna az angol parlamenti rendszer elfogadása, melynek értelmében a törvényjavaslatokat nem szövegezik meg előre, hanem előbb az általános elvi kérdéseket vitatják meg és csak akkor, amikor a törvényhozó testület ezekre nézve tisztába jött, következik a részletes megszövegezés és a részletes vita. Ezt a rendszert lenne helyes egyházi törvényhozásunknál is elfogadni.

Az általános elvi kérdéseknek egyházi lapjainkban megvitatása is előbbre vihetné törvényalkotásunk ügyét,

Csak véletlenül, egyes irányadó tényezőknek mellékesen elhangzott nyilatkozataiból tudhatjuk azt, hogy egyházalkotmányunk jelentékeny újításairól van szó, amelyekre vonatkozólag hasznosnak látszanék a protestáns közönség véleményének meghallgatása.

Nyilvánosságra kellene hozni, hogy tényleg kívánják-e s ha igen, mikép kívánják törvénybe iktatni a presbiterialis rendszert; nem látják-e idejét, félszázaddal a világi törvényhozás példája után, annak, hogy a közigazgatást és a bíróságot az egyházi élet terén is egymástól szétválasszák.

Ezenkívül ott van az egyházi bíróságok szervezete, az egyházi testületeknek, az egyházközségeknek jogi helyzete, az egyházi tisztségek betöltése, ezek hatásköre és minősítése, az összeférhetlenség az egyes állások és tisztségek között, tisztségek halmozása stb. stb.

Pontonként ki lennének jelölendők az egyes elvi kérdések és ha ezek alaposan meg vannak vitatva, a közzétett vélemények már a zsinati bizottság munkálatainál is becses anyagot fognak nyújtani.

A lapjaink hasábjain leendő nyilvános megvitatás, lehetséges, hogy majd a zsinaton még feleslegessé is teszi a hosszabb vitákat.

A zsinat pedig az elvi kérdéseknek előzetes megvitatását követő elvi határozatai után a részleteknek az E. A. 183. §-a értelmében választott szakbizottságok vagy egy külön szövegező-bizottság által kidolgozása céljából leghelyesebben jár el akkor, amikor a 184. § értelmében üléseit rövidebb vagy hosszabb időre elnapolja.

A zsinati bizottság munkálatainak közzététele iránt már két ízben tettem indítványt egyetemes egyházi közgyűlésünkön. Indítványomat élvben mind a kétszer elfogadták, de a tényleges kivételre vonatkozólag költségbeli nehézségeknél fogva hangoztattak aggályokat. Erre én a munkálatoknak az egyházi lapokban folytatólagosan esz-közlendő közlését ajánlottam. Erre nézve az egyetemesgyűlés nem hozhatott határozatot, mert hiszen tulajdonképeni hivatalos egyházi lapunk, mellyel egyházi hatóságaink rendelkeznének, nincsen. Így tehát csak maguktól az egyházi lapoktól függ, vajjon a zsinati bizottságnak a közzétételt tárgyzó megkeresését teljesítik-e, vagy nem.

Őszintén szólva azonban, az előzmények után kételyeim vannak abban az irányban is, hogy a zsinati bizottság egyházi lapjainkhoz megkeresést fog intézni.

Azt ajánlom tehát, hogy a zsinati bizottság megtartására tekintet nélkül tárgyaljunk minden fontos elvi kérdést egyházi lapjaink hasábjain.

Igaz, hogy a zsinati bizottság munkálatainak ismerete nélkül ez elég nehéz, — különösen áll ez a presbiteriális rendszer kérdését illetőleg, melynek a munkálatokban foglalt részletei a be nem avatottak előtt teljesen ismeretlenek.

Erre vonatkozólag már most jelzem azt a véleményemet, hogy ez a rendszer az eddig másutt adott tanulságok után üdvösnek is látszik, mert az ügyvitelt remélhetőleg nagyon meg fogja könnyíteni és ezért a presbiteriális rendszerrel szemben elutasító álláspontra helyezkedni nem helyes. Csupán a megfelelő alkotmányos biztosítékokat tartom elengedhetetleneknek.

Ami azonban a már fentebb jelzett elvjelentőségű tárgyakat illeti, az azok felett eszmecsere folytatásához, véleményem szerint, a zsinati bizottság munkálatainak ismerete nem éppen elkerülhetetlenül szükséges. Segítsünk tehát magunkon úgy, ahogy tudunk!

Kezdjük meg az eszmecseréket most: *Salus rei publicae suprema lex esto.*

Dr. Berzsényi Jenő.

Álom

*Nem a sugárzó élet kell nekem,
Csak álom — mert az boldogít,
Az élet gát csak, tőle elszakít.*

*Álmom egy szép s csodás világba visz,
És egy órája néha többet ér
Egy egész, hosszú földi életnél.*

Karnikné Bendl Vilma.

A szocializmus (10)

A legnagyobb, amit ember embertársának adhat, az, hogy: felegyenesíti felebarátjának a lelkét.

A kétségbeesés, a reményvesztettség halálba vonzó négykézlábraereszkedettségéből emelte lábra, fel: két lábra Marx a tömegeket. Emberi voltának öntudatára. Az élethez, az embersorshoz való jogának tudatára.

A keresztyéni: *Sursum cordá-t*, a fel a szivekkel!-t töltötte meg az idők által parancsolt, bevált gyakorlati tartalommal: »egyesüljetek!«

Az emberi kulturának legmagasabb foka a március 15-ére ébredni tudás: a mindnyájunk magunk megtartására, mentésére való szervezkedésre elszántság kirobbanása.

Ennél magasabb foka a kulturának csak egy van még: a szervezkedni tudás! A március 15-iki lelkesedésnek beváltása kitartásra: kitartó önzönlés, meg újból önzönlése, meg önzönlése a honvédnek Kossuth zászlai alá.

Mert a szervezkedésben már benne van a krisztusi vonás: az áldozathozatalra, a lemondásra való kész elkötelezettség. Áldozat a köz javáért, minek gyümölcsét én már csak mint annak a köznek a védő és védett tagja élvezem. Lemondás az időmről, a vagyonomról, az életemről: fegyelem!

Marx, az agitátor nem Krisztus nevével az ajkán, de Krisztus szellemében cselekedett, mikor tömegeket szervezett, tömegeket adott vissza önönmaguknak. Ezért az egyház munkatársának tekinti, aki elvégezte sokon azt, amit az egyháznak kellene elvégeznie mindeneken: *Sorsum Corda!*

És ha igaza van a Cselekedetek Könyve Gamálieljének, akkor az idő máris megmutatta, hogy Istentől való az ő munkája.

Hogy halálával tekintenek rája a dolgozó tömegek, az kézenfekvő. De halálával van irányában az egészséges töke is. Nem a — ezt a fogalmat jól jellemezzük meg: — tőkés szellemű töke, melynek legkisebb gondja is nagyobb annál, hogy termeljen valami okosat. Ennél a beteg, a gonosz, a tőkés-szellemtől megfertőztetett tőkénél a fő a profit! Bánja is, hogy honnan és miképpen jut hozzá. Hogy a munkásszervezetek mit jelentenek a mai termelési technika mellett, az egészséges töke javára, azt egy igen nagy és egy kisebb példán mutatjuk be.

Ezekből látható, hogy munkásszervezetek, munkafegyelem nélkül ma már gazdasági élet el sem lenne képzelhető.

Az ipar terén Amerika vezet. Az újabb gazdasági tudományok már nem különböztetnek meg földmívelést és ipart. Ez a kettő annyira egymásba van fonódva és üzemvitelük annyira azonos elvek szerint folyik, hogy mikor iparról beszélünk, az amerikai ebbe már beleérti az őstermelési ipart, tehát a földmívelés minden ágát.

Ahogy nálunk szokás volt, hogy a születési arisztokráciát felső tizezernek mondták, Amerikában felső négyszáznak mondják.

Az utolsó nagy gazdasági krízis alkalmával Hoover elnök összehívta az amerikai gazdasági

élet felső négyszázát, hogy vizsgálják meg a beteget és találják meg az orvosságát a bajnak és majd közölik vele, hogy hogyan gondolják a haza gazdasági mentését?

A gazdasági életnek ez a felső négyszáza a munkaadó és a munkavállaló, munkásszervezeteknek a képviselői voltak. Most is azok. Az amerikai szocializmus szervezete: a Federation of Labour egy egészen speciális munkástípust nevelt. Nem munkás, hanem: — ahogy most már az óvilágba is kezd átszivárogni ez az elnevezés a tippussal együtt: munkavállaló. Valósággal exkluzív szervezet.

Vállalkozó a tőkés, aki az anyagi eszközöket és esetleg a nagyvonalu munkát, az összefogó szervezési eszmét adja a vállalatba, de vállalkozó a munkás is, aki a munkát, a kézi és szellemi munkából a részletkivitelét vállalja. Vállalkozók mindkettőn. Vállalják a termelést a fogyasztóval szemben.

Ezt a lelkeket átalakító gondolatot egy nagy vállalkozó szellem nevelte bele a Federation of Labourba.

A krizisből kivezető utat szervezetek nélkül megtalálni nem lehetett volna. Millió, meg millió munkaadó és munkavállaló tanácstalanul állt, vagy szaladgált volna össze-vissza. Miközben a gazdasági front felmorzsolódik.

Mig így az orvoslás utja egy-kettőre meg volt:

Megállapodtak abban, hogy a krizis végének a bekövetkeztét együttesen fogják megint megállapítani. Addig is azonban munkaadó, bármely áldozatot kell is hoznia: munkavállalót el nem bocsáthat, a munkabért le nem szállíthatja, a munkafeltételeket súlyosabbá nem teheti.

Ugyanez idő alatt a munkavállaló nem sztrájkolhat, munkabéremelést nem követelhet, kedvezőbb munkafeltételekre igényt nem emelhet.

Ezzel meg van oldva a kérdés. Az a munkaadó inkább elpusztul, rámehet az egész vagyona, de munkáselbocsátásról szó nem lehet, amíg csak mozogni tud. De a munkás is, ha le kell mondania mindenről, munkabéremelés nincs.

A középkori egyházi és birodalmi átok »szabad, mint a madár« állapota következniék be arra a munkaadóra és munkavállalóra, aki be nem tartaná a megállapodást. A saját szervezetei tennék szabad madárrá.

Munkaadó és munkavállaló szervezetek szolidárisak egy kérdésben: a gazdasági élet mentésével a hazát kell megmenteni. Ezt a nagy gondolatot ültette át a maga hazája talajához nyesve az olasz gazdasági életbe Mussolini.

Nézzünk azonban itthon is egy akár csak néhány száz munkással dolgozó gyárat, üzemet. Tudna ott kalkulálni a gyárvezető, ahol száz meg száz fejjel kellene kalkulálnia? Száz meg száz embernek az agyafurt huncutságával és ravaszkodó együgyűségével, a rövidlátó hóbortosságával, ha nem tartaná ezeket egészséges mérséklésben a saját munkástársaik józan ítélőképessége? Ennyit lehet és ennyit kell is követelni! De aki azon túl izgágáskodik, azzal ki a szervezetből! Az veszélyezteti a termelést! Az egy cseppet sem különb,

mint a csak profitra nyuzó munkaadó! Az tőkés-szellemű! Annak nincs helye a munkásszervezetekben! Ki vele!

És ez ellen a tőkés-szellem ellen megy a küzdelem!

Nem a tőke ellen!

Nem szocialista az, aki le a tőkével!-t kiabál. Csak ostoba.

A tőkés-szellem ellen megy a harc, bárhol mutatkozzék is. Munkaadóban, vagy munkásban, a közéletben, a magánéletben, szegényben vagy gazdagban, fent vagy lent. Mert mindenütt felüti a fejét, ha rá nem ütnek, ha nem fojtják el.

Ez a tőkés-szellem az, amit olyan talpraesetten nevezett el egy magyar politikus: shyloki-szellemnek. Vagy hogy közeledjünk a kérdésnek a biblikus, az evangéliumi szóhasználatához, ez a tőkés-szellem: a gonosz!

Ma talán Werner Sombart professzor ennek a kérdésnek a legmélyebb kutatója és minél mélyebben kutat a tőke kérdéseiben, annál bizonytalanabbá válik a tőke végét jósoló jóslásaiban és annál hatalmasabb erővel tör előre annak a felismerése, hogy nem a tőkével, nem a magántulajdonnal van a szocializmusnak kiküzdeni való harca. Ami harc van és lesz, az semmi egyéb, mint az öröktől fogva tartó harc a gonosz ellen. Aminek valamikor sárkány, vagy rossz szellem, vagy lidérc, vagy ördög volt a neve. Ma tőkés-szellem a neve.

Mohó, falánk, irigy, könyörtelen, gyönyörvagyó, hazárdőr, vérszopó, kizsákmányoló, csak a maga hasznát néző, a magántulajdona szentségét védő, de emellett a köztulajdont is a maga tulajdona gyanánt kezelő, élősdi csaló, pénzért ítélő, hatalmaskodó, karrierista, egyszóval, minden gonosz, amit az ótestamentom parancsai és a szeretet tiltanak.

A régi angol közmondás szerint az ördög számár. A gonosznak, a tőkés-szellemnek még az a veszedelme is van, hogy az orrán tullátni nem tudóan ostoba is. Ez nagy veszedelem! De nagy vigasztalás is, ezen csuszik el mindig!

A tőkét azonban, szervezett hittestvérem, ne bántsad! Mert magad alatt, mindnyájunk alatt vágod a fát! Tőkés vagy te is. Azok vagyunk mindannyian, akik élve élünk ezen a földön és a halottak temetését a halottakra hagyjuk. Valami tőkéd neked is van a tőke három fajából, vagy mind a háromból: valami anyagi, valami szellemi, valami erkölcsi tőkéd neked is van!

Tőke a föld. És a föld nélkül nincs kenyér, nincs élet. Ez az anyagi tőke.

Tőke a földmives szaktudása. Ez a nagy tudomány, amit sok esztendő nehéz munkájával gyakorolva lehet csak megszerezni. Nemzedékek és nemzedékek verejtékes munkája halmozta ezt a tőkét, hogy ránk hagyhassák és tudjuk, mikor és hol és hogyan kell beleereszteni az eke vasát a földtőkébe? Mit, mikor és hova kell vetni? Aratni, behordani. Csépelni. Hogy kenyér legyen a földtőkéből ennek a második fajta tőkének: a szellemi tőkének a segítségével.

Tőke a hit! Az a biztos hit, amelyik erőt ad

minden fáradságnak, minden tehernek, minden munkának viselésére, mert tudom, hogy ha én szántok és vetek, akkor abból az Isten áldása aratást, kenyeret csinál! Enélkül a harmadik fajta tőke: a hit erkölcsi tőkéje nélkül nincs termelés, nincs kenyér.

És ahogyan van ez a földdel, úgy van a gyárral, úgy a tudomány műhelyeiben, úgy van mindenütt, ahol tisztos, becsületes, gyümölcsöttermő munka folyik.

Nem: le a tőkével! Anyagi, szellemi és erkölcsi tőke nélkül nincs élet! Nem a tőkével le, nem a magántulajdonnal le!

Le a shyloki szellemmel! Le a tőkés szellemmel! Le minden gonosszal, amitől elfordult a Jézus!

A szocializmus ma a jézusi szómagyarázaton tulmenő jézusi példaadást, jézusi cselekvést kikényszerítő utakat kereső tudomány.

Mi a démoni Marxban?

A megszállt, a tulzó, a türelmetlen, a mohó, a falánk, a hatalmaskodó, a tőkés-szellemű tanítványai. A heveskedő zelóták. Ezek Marxban a gonosz szellem.

A gyilkos betűnek gyilkos olvasói, el- és félremagyarázó és rövidlátó ostobái a bizonyítékai az ördög számára voltak.

A marxizmusnak ez a bölcsőjébe csempészett váltott gyereke: a modern kommunizmus, a bolsevizmus.

(Folytatjuk)

Immendingen Mihály.

Kell-e adót fizetni?

Kétezer évvel ezelőtt fogas kérdésként Krisztus urunkat akarták ezzel a kérdéssel elbuktatni. Most egyházunkban veti fel az »Evangelikus levél«-nek egy névtelen cikke. Felveti? Dehogyan veti fel. Egyszerűen megállapítja: »Költségvetés nélküli állapotban sinylődik már egy éve egyház-községünk, nincsen adófizetési kötelezettség, nincsen adómegállapítás. Nemfizetés címén alkotmányos jogaitól senki meg nem fosztható, nincs joga a vezetőségnek ahhoz sem, hogy egyéb bevételeket szedjen és kiadásokat eszközöljön.« Csak hogy az evangelikus egyházban nincs ám ex-lex. Az államéletben lehet, az egyházban nincs. Pedig milyen szép volna?! Milyen jó volna, hogy ha meg lehetne tagadni az adófizetést! Milyen derék volna, hogyha 1928-ra fizetne az ember adót, 1929-ben, talán még egypár utána következő éven át pedig elfeledkezhetnék róla!... Ugy is kellene lenni, hogy ha a pap bajusza tetszik, akkor hive vagyok az egyháznak, ha meg valami baj van, akkor többséggé röffennénk össze és megtagadnók az adót. Valahol a hottentotáknál és a Fidsi szigeteken csakugyan így van: Akinek a samán tetszik, aki hisz benne, vagy fél tőle, az fizeti neki a tyukot, a pálinkát vagy a pálmabort, aki azonban haragban van vele, az azt mondja, hogy ebura fakó!... Lehet, hogy a velünk majdnem szomszédos Oroszországban is így van, ahol a bol-

sevikiek az egyházat összetörték, papjaikat kivégezték, bebörtönözték, vagy földönfutókká tették s ahol az egyház ma már csak a fejjel falnak menő emberek üldözött gyülekezete. Ott is az tartozik az egyházhoz, aki akar és az fizet, akinek tetszik.

Hozzánk közelebb azonban, sem keletre, sem nyugatra, sehol nem ismerik ezt az álláspontot. A szekták a bibliai tizedet szedik — minden esztendőben vagy az önkéntes adományok gyűjtését organizálták meg úgy, hogy a hozadéka sokszorosan felülmulja az egyházi adóké. A rendes egyházak évezredek vagy évszázados törvényei gondoskodnak az egyházi élet folyamatosságáról és állandó szükségleteinek a fedezéséről. Ezek között az egyházak között a miénknek az érvényben levő alkotmánya külön paragrafussal is bevágta az utját ennek az egyházba behozni szándékolt bolsevizmusnak, mikor 265. §-ában úgy intézkedett, hogyha a szükségleteket fedezni szándékolt előírás vagy kivétel közgyűlési megállapítása valamelyik egyházban nem történik meg, akkor azt az esperes a mulasztók költségére — még a közgyűlési tagok költségére is!... — összeállítja.

Egészen helytelen nyomon jár tehát az »Evangelikus levél. »Lássunk tisztán« c. cikke, mikor ezzel ellentétes megállapításokat tesz. A mi egyházunkban nincs exlex. A mi egyházunkban ezen a címen nem lehet zavart csinálni. A mi egyházunk hivei nagyon jól tudják, hogy az egyház eddig négy évszázadon át és a jövőben, amíg él, csak akkor tudja teljesíteni a kötelezettségeit, hogyha hivei tudatában vannak annak, hogy az egyház fenntartásának terhe olyan állandó és folytonos kötelesség, amely alól csak az vonhatja ki tudatosan magát, aki az egyház ellensége.

Ennek a leszögezése szinte felesleges is. Akinek egy kis polgári esze van, az erről számot ad magának és ezt nem is vonja kétségbe. Mivel azonban az »Evangelikus levél« cikke olyan határozottsággal oktat másokat a tisztánlátásra, hogy magát bizonyosan tisztánlátónak hiszi, mégis rámutatunk erre a mi egész világgunkkal ellentétes, zavart és nyugtalanságot keltő megállapítására. Hátha maga a névtelen cikkíró is belátja hibáját és észre tér.

Mert hogy hiveinket ezzel az egyházromboló célozgatásával meg nem téveszti, az bizonyos. A hivek éppen azért, mert hivek, tudják, hogy az egyházi adót mindig fizetni kell, amikor és ahol arra szükség van. Sőt azzal is tisztában vannak, hogy ennek a megállapítása nem egy egyház közhangulatán vagy többségének az állásfoglalásán múlik, hanem hogy a szükségletekhez kell igazodnia s hogy ebbe az egész egyház autonómiájának a keretén belül a közegyház hatóságainak is beleszólásuk van.

Akik mást tanítanak akár az Egyház Alkotmányból, akár Mikler Károly egyházjogi könyvéből, azok nem jól tanulták meg a leckéjüket. Tudatlanságukkal zavart keltenek. Hála Istennek, hiveink magatartása adófizetés dolgában azt mutatja, hogy ismerik kötelességeiket az egyházzal szemben és teljesítik is azokat.

F. P.

Az evangélikus nőegyesületekhez

Az Ev. Papnék Orsz. Szövetsége az 1929. év őszen megtartott konferenciáján nőegyesületi kérdésekkel foglalkozott. Itt vetődött fel az ev. nőegyesületek országos szövetségbe való tömörítésének az eszméje. Ez a gondolat nem lehet sem új, sem idegen azok előtt, akiknek szívében ég a vágy, minél eredményesebben küzdeni: egyházunk, hazánk, ifjuságunk jövőjéért, embertársainkért, a családi-élet tisztaságáért.

Lehetetlenség az, hogy ev. nőegyesületeink közönyösen hagyják a megváltozott kor újabb követelményei, romboló eszméi, szentséges ideáljai, az ezek ellen és az ezekért vivott küzdelmek lehetőségei! Lehetetlenség, mert az ev. nőegyesületeknek evangéliumi világnézettel kötelességük küzdeni a fentebb említett eszmékért. Aki pedig küzd, az nem ismerheti a közönyt! Meg kell tehát érteniök az új időknek fokozott éberségre, munkára serkentő szavát is.

A régi világ nyugodt, lassu tempóját hiába szeretnénk visszasírni! Nem lehet! Tétlen tépelődéseinkbe beleszól a rohanó élet... Beleszól és követeli az élni akarótól, hogy fogadja el ezt a megváltozott, nyughatatlan fejlődést, adjon helyet azoknak az új feladatoknak, új formáknak, melyeket a megváltozott társadalmi élet és gondolatvilág új szükségletei röpitettek az útjába.

Ki ne érezné a megváltozott időkben annak szükségességét, hogy felvegyük az érintkezést az elszakított testvéregyesületekkel? De még ezeken túl is mindazokkal, akik hasonló szellemben küzdenek azokért a krisztusi igazságokért, melyeket guzsba lehet ugyan kötözni, de megölni nem lehet soha!

Ki ne érezné, hogy milyen nehéz ma evangélikusnak lenni? A hatalmas nemzetek és irigy, gyűlölettel telt ellenségeink között magyarnak maradni...?

Ki ne érezné szükségességét annak, hogy egy hittel, egy szeretettel kell ma összefognunk, ha nem akarunk alul maradni vagy elpusztulni a mások hihetetlen előretöréseivel szemben...?

Ki ne érezné, hogy nincs nekünk tusakodásunk a vér és a test ellen, hanem a birodalmak ellen, a hatalmasságok ellen, a világnak urai ellen, az élet sötétségeinek vezérei ellen, a lelki gonoszságok ellen...? És ezért fel kell öltöznünk az Istennek minden fegyverzetét, hogy ellene állhassunk a veszedelmes időknek, hogy mindent elvégezvén majd megállhassunk!

Akik mindezeket megérik, azok megértik azt is, hogy az Ev. Nőegyesületek Orsz. Szövetségének a megszervezésére nem egyeseknek a tubuzgalma, nem is a gomba módra szaporodó, a tagsági díjak beszédésén kívül más célt alig szolgáló egyesületek utánczasi vágya, de egyenesen a Krisztus szeretete szólít fel bennünket. Meg kell éreznünk, hogy az új időknek fokozott munkára, éberségre hívó szövegének tulajdonképpen csak a hangja, a csengése más, de az értelme ugyanaz, ami volt kétezer évvel ezelőtt.

Én úgy hallok, mintha így szólna hozzánk: Ti Máriák és Márták, Thabiták, Fébék és Magdolnák, találjátok meg a megváltozott idők labirintusában azt az új-formát, melyben olyan odaadással, szorgalmatköszéssel és annyi hittel tudtok dolgozni, mint a kétezer év előtti testvéreitek!

Igy aztán rájövünk arra, hogy nem is valami új dolgot akarunk az Ev. Nőegyesületek országos szervezésével, hanem csak a megváltozott idők keretébe beilleszkedő új formát. Új tömlőt az új bornak! Új bor az a buzgóság, mely evang. nőink hitéletében ma oly gyönyörű lendületet mutat. Ez pedig keresi azt a keretet, amelyben minél fokozottabb mértékben tudná kibontani a lelkében ébredő szentséges erőket.

Merem állítani, hogy az evang. nőink szívében élő egyházszereket egyike a legfontosabb egyházfenntartó erőknél. Amelyik gyülekezetben ezek az erők egyesületbe tömörülve fejtik ki hivatásszerű munkájukat, az tagadhatatlanul meglátszik annak a gyülekezetnek a képén. Éppen így látszana meg egész egyetemes egyházunk arculatán az országos szövetségi munka.

Miért magyarázzam előre, hogy ez országos egyesület szociál-karitatív tevékenységéből mennyi áldás fakadna?! Előbb sütni kell a napnak, hogy melegeivel szárba szökkenesse a csírákat, amely meghozza idővel a maga gyümölcsét.

Nem foglalkozom itt részletesen azzal, milyen módzatok közt alakulhat meg az Ev. Nőegyesületek Orsz. Szövetsége. Erre többféle lehetőségünk van. Ez a részletkérdés semmi esetre sem képezhet akadályt azok között, akik evangéliumi elgondolásban akarják megvalósítani az eszmét. Ma még korai erről beszélni. Hiszen még azt sem tudom, nem marad-e ez a felhívás csak kiáltó szó a pusztaságban?! Egyelőre felkérem a nőegyesületek vezetőit, hogy gyűléseiken foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, s erre vonatkozó megjegyzéseiket, határozataikat hozzám, — mint akit az Ev. Papnék Orsz. Szövetségének őszi konferenciáján megbíztak ennek a kérdésnek a tisztázásával, t. i. hogy mennyiben érett az eszme a megvalósulásra — eljuttatni szíveskedjenek, június hóval bezáróan.

Abban a reményben, hogy a nőegyesületek vezetői és tagjai mélyen átérzik e korszerű és egyházunk életét közelről érintő kérdés fontosságát — munkájukra Isten áldását kérve maradok

Székesfehérvár, 1930 március hó 21.

hittestvéri szeretettel:

Irányi Kamillné.

A nemzetközi prot. missziótanács közli, hogy az 1925—27. években átlag 242 millió németbirod. márka folyt be évenként a prot. misszió céljaira. Vajjon milyen összeggel szerepelt itt a mi magyar ev. egyházunk? Attól tartunk, hogy a sorban a legutolsók vagyunk, mert nálunk a pogánymissziót sokan teljesen elhanyagolhatónak mondják, míg itthon is van segíteni való. Ha mindenhol így gondolkodnának, nem volna egyáltalában pogánymisszió. Támogassuk a magyarhoni ev. misszióegyesületet! Lépünk be tagjai közé! Küldjük el az évi 3 pengő tagsági díjat Broschko G. A. esperes urnák IV., Deák-tér 4. sz.

HIREK

Március hó 30-án: d. e. 11 óraker magyar istentisztelet: Schulek Tibor.

d. u. 4 óraker Hunfalvy János emlékünnepele.

Április hó 6-án d. e. 9 óraker ifj. istentiszt.: Glatz.

10 óraker német istentisztelet: Virág s. lelkész.

11 óraker magyar istentiszt.: Mohr H. h. lelkész.

A bõjti idõszakban minden pènteken dèlután 6 óraker a templomban istentiszteletet tartunk.

Kereszteltük: Bodó Károly géplakatos és Szabó Gizella fiát György Károlyt.

Eskettük: Horváth Gyulát Kárpáthy Margittal, Nagy Lajost Gyuricza Annával.

Temeltük: õzv. Horváth Pálnét, õzv. Dávid Jenõnét, õzv. Kilenyi Hugónét.

A **Mária Dorottya Jótékony Nõegyesület** f. hó 30-án, vasárnap dèlután 6 óraker Mária Dorottya lõhercegasszony halálának 75-ik évfordulõja alkalmából a templomban mûsoros emlékünnepelet rendez. Emlékbeszèdet mond dr. Kovács Sándor egytemi tanár. Az õnnepèlyre egyházunk tagjait és õgyének barátait ezuton is szeretettel meghívja az egyesület.

Meghívó. A budai evang. tanuló ifjuság 1930. március 30-án d. u. 4 óraker a várbeli templomban *Hunfalvy János*, a budai egyházközség egykori felügyelõje emlékére *õnnepèlyt rendez*, melyre a szülõket és az érdeklõdõket szeretettel meghívja.

Miért halasztott el a március 22-re kitûzött egyházi közgyûlés? E kérdésre az egyházi elõljárástól azt a választ kaptuk, hogy Mohr H. adminisztrátor az egyház békéjének biztosítását tartva szemé elõtt, kilátásba helyezte, hogy az elõljárást az Ev. Levél körül csoportosuló hívek vezetõivel megállapodásra fog juthatni az iránt, hogy a mult évi számadás és a folyó évi költségvetés békés uton tárgyilagossal elintézését nyerjen a közgyûlésen. E célból az elõljárást az Ev. Levél körül csoportosuló hívek vezetõivel tárgyalást kezdett. E vezetõk azt állították, hogy a június 18-án tartott közgyûlés az egyházi tisztviselõknek és a presbitériumnak bizalmatlanságot szavazott és lemondásukat követelte; ezt a határozatot az elnökség azonban nem hirdette ki. Kivánták tehát, hogy az elnökség bossássa ezt az indítványt szavazás alá, illetve hirdesse ki a szerintõk már megszavazott határozatot. Az elõljárást azonban abban a meggyõzõdésben volt, hogy ugy a presbiterek, mint az egyh. tisztviselõk esetleges szabályellenes cselekedeteikért csak fegyelmi bíróság elõtt felelnek, a közgyûlésnek semmikép nem tartozik hatáskörèbe lõrvényellenes cselekedetek megtorlása, azért a június 18-i gyûlésen a bizalmatlansági indítványnak tárgyalását megtagadta és ezt az álláspontját most is fenntartotta. Így tehát az egyezkedés meghiúsult. A presbitérium március 29-én tartandó gyûlésében fogja a közgyûlés idõpontját megállapítani. Egyházunknak drága kincse õnkormányzati joga, autonómiaja. Ez szép jogokat biztosít minden teherviselõ egyháztagnak. Nálunk azonban minden jog szent kötelesség is jelent. Az evangélikus ember mindenütt lelkiismeretes kötelességteljesítõ által tûnik ki. Teljesítse azért minden egyháztagnak kötelességét egyházával szemben és jelenjék meg a közgyûlésen, ahol egyházközségünk sorsa fölött haláloz a *jelenlevõk többsége*.

A **budai Lutherszövetség választmánya** legutóbb tartott ülésében olvastatott az a felhívás, melyet a magyar országos Vörõskereszt Egylet budapesti I. ker. választmányának elnöksége nevében dr. Krivoss Árpád ügyvéd intézett a szövetséghez. A felhívás rámutatva a Vörõskereszt Egylet munkájának nemzeti és emberi szempontból való nagy fontosságára, csatlakozásra hívja fel a Lutherszövetség tagjait. A választmány egyhangú határozattal felkéri lapunk t. olvasóit, hogy támogassák a magyar Vörõskereszt Egyletet hazafias, nemes célú munkásságában. A csatlakozás és támogatás min-

den kérdésére nézve szívesen ad felvilágosítást dr. Krivoss Árpád ügyvéd, I. Gellérthegy-utca 19.

A **dunáninnyi ev. egyházkerület**, e hó 20-án rendkívüli közgyûlést tartott, melyet lándori dr. Kéler Zoltán kerületi felügyelõ emlékének szentelt. Irányi Kamill székesfehérvári lelkész prédikációjában, Okolicsányi Gyula elnökölõ egyházmegyei felügyelõ és Kiss István püspök megnyitóikban adtak tisztelettel és szeretettel megajzolt képet az egyházkerület és kiváló vezetõjérõl. Egyikük beszédében a »Hegyen Épített Város«-sal való fontos kapcsolatát is kiemelte. Messzelátó kormányzói bölcsességét látta abban, hogy a rádióknak egyházunkba való bevezetését személyes áldozattal tette lehetővé s hogy mikor a régi kötelek közül egyre több elszakad, õ az elszakított részek és egyházunk között új kapcsolatot tudott teremteni. Jellemének másik kiemelkedõ vonása az volt, hogy az élet realitásaival komolyan számolt s ebbõl folyólag tette azt az alapítványát, amellyel szegény papi és tanítói családok számára megszerezte azt a lehetõséget, hogy hirtelen rájuk szakadó betegség esetén kórház és orvosi segítség álljon rendelkezésükre. Néhány pengõ miatt ne keljen belenyugodniok abba, hogy nem tudják megszerezni azt a segítséget, amit ma a tudomány nyújt... Kiss István püspöki jelentése melegen kiemelte személyének történeti jelentõségét: Kéler Zoltán utolsó olyan felügyelõje volt a dunáninnyi egyházkerületnek, akit az ország megcsontítása elõtt választottak. Erõs hazafias érzését és nem fanikádó kötelességtudását követelendõ példaként állítva az egyház világi tisztviselõi elé, indítványára a kerület lándori dr. Kéler Zoltán tízéves kerületi felügyelõi érdemeit jegyzõkönyvébe iktatta s elhatározta, hogy emlékére emléklapot ad ki. A megüresedett kerületi felügyelõi tisztre a választást a közgyûlés elrendelte. A szavazatok május 10-éig adandók be. A megválasztandó ker. felügyelõ beiktatása pedig az õzi közgyûlésen történik. A közgyûlés után tartott értekezleten a jelen voltak egyhangúlag Sztranyávszky Sándor m. kir. belügyi államtitkár megválasztása mellett foglaltak állást.

Az »**Akadémia**« **legújabb kiadványai.** Két evang. tudós hittestvérünk tõl, mint az Akadémia tagjától hatalmas könyv jelent meg minapában az Akadémia kiadványainak »A magyar nyelvtudomány kézikönyve« c. nagyarányú könyvsorozatában. Az egyiket Melich János egytemi professor, a nagynevű nyelvtudós: »A honfoglaláskori Magyarország«, s a másikat Tolnai Vilmos tanár, a nagy Toldimagyararóz, Lehr Albert fia írta »A nyelvújítás« címmel. Az elsõ régi okiratok, nyelvemlékek és egyéb régiségekbõl kibetûzi bámulatos hangvászorgalommal, hogy mely népek laktak a honfoglaláskor Magyarországon? Ara 20 P. — A másik nagy irodalomtörténeti ismerettel megállapítja, a nyelvújítás elméletét, részletesen ismerteti fe. a legújabb idõkig annak történetét és felsorolja a nyelvújítás módjait. A mû ára 8 P. A nyelvújítás közel 10 ezer új magyar szót, a mai magyar nyelvet, alkotott. Fõkorszakát 100 évre tehetjük, azt a folyamatot, melynek neológus hullámhegyeit Barczafalvi, Kazinczy és Bugát, ortológus tetõpontjait az ismeretes Debreczeni Grammatika, a Mondolat és Szarvas G. jelzi. Örõmmel jelezük evang. egyházunk e 2 kiváló tanfèrfiának és írójának nagy munkásságát. Az Akadémia egyik további újabbi kiadványa a »Régi Magyar Könyvtár« VIII. és Hajdu Pázmány biboros és Eszterházy nádor ellentétes politikai szereplését ismertetõ mûve, mely bennünket magyar protestánsokat is közelrõl érdekel.

Sz. M. Orvosi hír. Dr. Máthé Lajos fogorvos, protestáns egyháztagnak, IV., Királyi Pál-u. 20. sz. alatt (Kálvintér sarkán) fogorvosi rendelõjében olvasóinkat jelentõs kedvezményben részesíti. Rendelés 10—1 és 4—6 óráig.

A **délfranciaországi árvizkatasztrófa** hazánkban is mély réztyételt keltett a szerencsétlen városok lakossága iránt. Március 3-ról 4-re virradó éjjel történt a szörnnyü áradás, mely óriási területet öntött el

(143 ezer hektárt). Hivatalos jelentés szerint 206 emberélet pusztult el és 2693 ház dőlt össze. Francia egyházi lapok szerint 1873-ban már volt ilyen méretű szerencsétlenség azon a vidéken, a Garonne és a Tarn összefolyásánál és a mostani pusztulást is bűnös könnyelműség, az erdőknék okatlan kitermelése okozta. A kárt egymilliárd frankra becsülik. Minket közelebről azért is nagy részvétre indíthat ez a szerencsétlenség, mert a lakosság nagy része protestáns hittestvérünk. Montauban főhelye a reformátusságnak, teológiai főiskolája is volt.

Az egész keresztény világot fájdalmasan foglalkoztatják azok az üldöztetéseket, melyektől az oroszországi Istenben hívő embereknek sokat kell szenvedniük. D. Morehead professzor a luth. világkongresszus végrehajtóbizottságának elnöke is felkérte az evangélikus egyházat, hogy tartson világszerte könyörgéseket a szorongatott és üldözött testvérekért és tiltakozzék a vallási üldözés ellen.

A dán evangélikus egyházban 1912-ben a kopenhágai belmissziói egyletből kivált a »templomkereszt hadserege« (Kirchenkreuzheer), mely célul tűzte ki, hogy börtönmissziót végez, evangélizációt és társadalmi munkát folytat. Az üdvhadseregtől abban különbözik, hogy szoros összeköttetésben működik a dán nemzeti egyházzal. 350 katonája van. Ezek közül 50 hivatásos, a többi önkéntes. Mindegyik katona alapos kiképzést nyer. A katonák felvétele 4 tekintélyes egyháztagnak ajánlata alapján történik. A hadsereg nagy áldásai működik.

A svéd ev. lelkészegyesület elnöksége január 27-én tartott ülésében állást foglalt azon támadásokkal szemben, melyekkel németországi római katolikus lapokban a svéd evangélikus egyházat illették. Svédországban működő kat. lelkészek 1929-ben kiadtak röpiratot és abban azt mondják, »hogy nagyon áldozatos az az élet, melyet a kat. lelkészek ebben a magárahagyatottságban az Urnak e »kőbányájában« élnie kell.« A lelkészegyesület visszautasítja azt a kifejezést, mely a svéd népet egy kőbányához hasonlítja és kimutatja, hogy Svédországban a lelkiismereti és vallásszabadság uralkodik. A róm. katolikusok nem panaszkodhatnak azért, mert a törvényhozás az anyakönyvek vezetését az evangélikus lelkészekre bízta. Ezek pártatlanul tel-

jesítik e tekintetben kötelességüket. Az ellen sem panaszkodhatnak, hogy nem lehetnek nyilvános iskolákban vallásitanítók vagy állami miniszterek, mert azt mindenki csak természetesen fogja találni, aki figyelembe veszi, hogy az evangélikus egyház Svédországban államegyház.

Hegyen Épített Városra adakoztak: Antalfy Andorné 6, özv. Bagyik Vincéné 1, özv. Balogh Jánosné 3, dr. Betegh Péterné 3, Bölcsvölgyi Istvánné 3, Cornides Béla 3, Feyér Gyula 6, Gyulai János 6, Havalda Endre 150, Jankovits Pál 4, dr. Kasper Károly 6, özv. Kresz Jánosné 1, Kovách Imre 6, Lantossy Károly 6, Lindenbach Károlyné 3, Liszka Károly 6, Martos Frigyes 6, Mikus-Csák István 3, Nagy Elemérné 6, dr. Pazár Aladár 6, Pintér Sándor 2, Schütz János 6, Selmezy Miklós 3, Szalay Sándor 3, Szűts Ernőné 18, dr. Thébusz Aladár 6, Wilhelm Frigyesné 6 pengőt.

Luther Szövetségi tagdíjat fizettek: dr. Göltche Ervin, Mikus-Csák István, Martos Frigyes, dr. Pazár Zoltán, Selmezy Miklós, Szalay Sándor, Szűts Ernőné, dr. Thébusz Aladár, Wallenfels Ella 2-2 pengőt, Trautmann Róbert 4 pengőt.

Bácsy Péter mészáros és hentesmester, II., Szentáteri piac, fiókiút II., Medve-u. 19. ajánlja elsőrendű áruit, kéri hittestvéreinek jóindulatu támogatását. Olesó árak. Pontos kiszolgálás.

Dr. Batizfalvy főorvos, fogorvos vállalkozik fog- és szájbetegségekben szenvedő egyháztagjaink szakavatott, gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemű fogpótlásainak ellátására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Múzeum-körút 27. sz.

Krausz Rezső kályhás mester II., Csalogány-utca 50. a budai Apolló mellett. (Tel. 546-67) hittestvéreknek jelentős kedvezményt ad.

SCHMELCZER PÁL FÜSZERES

élelmiszer- és italkereskedő Bécsikapu-tér

ajánlja olesó és jóminőségű áruit: friss pörkölésű kávék a legjobb teák rakomány, hazai rumok, 3.20 P-től, fehér- és vörös borok I P-től, hengermalmi lisztek napi árban, az összes mosóékek, nagy választékban mosdó- és mosószappanok. Porzivógépek: önzés kívánatra házhoz szállítom. — Telefon: 572-98

Jambor Lajos
Órák, ékszerész és látszerész
TELEFON: L. KRISZTINA-KÖRÚT 155.
BUDAPEST
10% ENGEDMÉNY

Első Magyar Általános Biztosító Társaság

Alakult 1857-ben. — Budapest, IV., Vigadó-tér 1.

A legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet

**Az evangélikus egyháznak harminc év óta
szerződéses biztosító társasága**

Fiókjai vannak az ország egész területén.

Ellfogad biztosításokat a következőkre:

**Emberélet és baleset, tűz,
jég, üveg, autó, géptörés, betörés,
pénztári kiküldött kirablása, szállítmány, uti-
poggyász, érték küldemény, állat és szavatosság.**

AZ ÖREG DIÓFA ÉTTERMEI

TULAJDONOS HOFFMANN JÁNOS

I., PÁLYA-U. 3

EST ÉNKINT
CIGÁNYZENE

Estküvökre és lársasvacsorákra külön helyiségek

SZŐRMEBUNDÁK

szezonutáni árban

Alakítások, nyersbőr kidolgozás,
szőrmefestés elsőrendű kivitelben.

SOMOGYI szücs mester szőrmedevatszaloniában

VII., Rákóczi-ut 23. I. em. Uránia mellett (Telefon: J. 363-14)

Olvasóink szives figyelmébe!

Zeiss és saját gyártmányú Speciál szemüveg, egy szemüveg olvasáshoz, íráshoz, távollátásra és vadászatra. Használt és új Zeiss binoclik és azok pontos, bármilyen javítása a legnagyobb garancia mellett.

Libál Andor
optikai specialista, lencsegégyártó

Budán, II., Fő-utca 4. — Telefon: A. 535-26. — Alapítva 1846